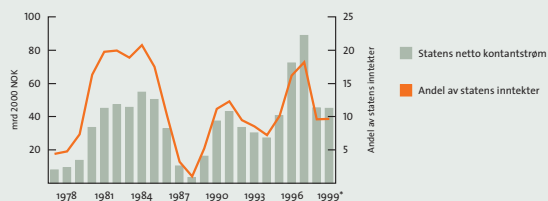

5

Statens inntekter

Skatte- og avgiftssystemet

SDØE

Figur 5.1 Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten 1977-1999. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett) *Anslag

Et viktig siktemål ved utformingen av petroleumspolitikken er å sikre staten høye og jevne inntekter fra petroleumsvirksomheten. Skatte- og avgiftssystemet, Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra og verdistigning knyttet til statens eierskap i Statoil og Norsk Hydro AS er de viktigste instrumentene staten har til å generere inntekter fra petroleumsektoren både på kort og lang sikt.

Figur 5.1 viser statens netto kontantstrøm (skatter, avgifter, netto kontantstrøm fra SDØE, og betalt utbytte fra Statoil) fra petroleumsvirksomheten for perioden 1977 til 1999.

SKATTE- OG AVGIFTSSYSTEMET

Petroleumsbeskatningen bygger på reglene for den ordinære bedriftsbeskatningen. På grunn av den ekstraordinære lønnsomheten ved utvinning av petroleum (petroleumsrenten), er det i tillegg utformet en særskatt på denne typen næringsvirksomhet. Den ordinære skattesatsen er som på land, lik 28 prosent. Særskattesatsen er på 50 prosent. Ved beregning av ordinær- og særskattegrunnlaget avskrives investeringene lineært over seks år fra det år investeringen påløper. Det gis fradrag for selskapenes nettofinanskostnader knyttet til land- og sokkelaktivitet fordelt etter hvor stor næringsinntekt selskapene har fra sokkelvirksomheten i forhold til landvirksomheten. Til fratrukk i beregningsgrunnlaget for særskatten kommer en friinntekt på fem prosent av investeringene. Denne beregnes i seks år fra investeringsåret. De viktigste avgiftene knyttet til petroleumsvirk-

somheten er produksjonsavgiften, arealavgiften og CO₂-avgiften. Produksjonsavgiften er knyttet til olje-produksjon fra felt besluttet utbygget før 1. januar 1986. Produksjonsavgiften utgjør fra åtte til 16 prosent av brutto produksjonsverdi.

Det beregnes ikke produksjonsavgift på gassproduksjon. Arealavgiften påløper for alle tildelte utvinningstillatelser etter leteperioden. Etter utløpet av leteperioden betales det for de fleste utvinningstillatelser arealavgift som stiger fra 7 000 til 70 000 kr pr. km² pr år, i løpet av 10 år. Det gjelder spesielle regler for de eldste utvinningstillatelsene, og for utvinningstillatelser i Barentshavet. CO₂-avgiften er bestemt ved en avgiftssats pr Sm³ gass som forbrennes eller slippes direkte ut og pr. liter olje som forbrennes. For 2000 er satsen satt til 70 øre.

SDØE

Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) ble opprettet i 1985 ved at Statoils eierinteresser i de fleste utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble splittet i en økonomisk andel til Statoil og en direkte økonomisk andel til staten. I de fleste tillatelser tildelt etter 1985 har staten gjennom SDØE en eierandel. Dette har medført at staten nå har en direkte eierandel i de fleste olje- og gassfelt samt transportsystemer på norsk kontinentalsokkel.

Ordningen med SDØE innebærer at staten betaler en andel av alle investeringer og driftskostnader i de ulike prosjektene tilsvarende statens direkte økonomiske eierandel. Staten får på linje med de øvrige rettighetshaverne en tilsvarende

Tabell 5.1 Betalte skatter og avgifter, mrd 2000-kroner. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

	Inntektsskatt	Særskatt	Produksjons- avgift	Arealavgift	CO ₂ -avgift	Sum
1979	7,0	3,1	3,3	0,1	0,0	13,5
1980	17,9	8,9	6,6	0,1	0,0	33,4
1981	22,7	13,3	8,7	0,1	0,0	44,9
1982	23,3	14,0	8,9	0,1	0,0	46,3
1983	20,6	12,9	11,1	0,1	0,0	44,7
1984	24,9	15,1	13,2	0,1	0,0	53,3
1985	28,0	16,7	14,9	0,3	0,0	60,0
1986	22,6	13,1	10,7	0,3	0,0	46,6
1987	8,7	3,9	9,2	0,3	0,0	22,1
1988	6,0	1,3	6,4	0,2	0,0	13,9
1989	5,3	1,7	8,0	0,2	0,0	15,2
1990	13,4	5,4	9,2	0,3	0,0	28,2
1991	16,3	7,3	9,7	0,6	0,9	34,8
1992	8,3	7,9	8,9	0,7	2,1	27,9
1993	6,9	10,2	8,4	0,6	2,4	28,6
1994	6,6	9,5	7,0	0,1	2,7	25,8
1995	8,2	11,3	6,2	0,6	2,7	28,9
1996	10,3	13,3	6,5	1,2	2,9	34,2
1997	15,8	19,9	6,3	0,6	3,1	45,8
1998	9,1	11,0	3,8	0,5	3,2	27,7
1999	5,7	6,4	3,1	0,6	3,4	19,2

Tabell 5.2 Nøkkeltall for SDØE, mrd 2000-kroner. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

	Innbetalinger Mill NOK	Utbetalinger Mill NOK	Herav investeringer Mill NOK	Netto kontantstrøm Mill NOK	Netto kontantstrøm Mill 2000NOK
1985	0,0	17,4	16,7	-17,4	-22,4
1986	0,5	12,5	11,1	-12,0	-15,6
1987	3,7	14,4	11,7	-10,7	-13,1
1988	5,3	14,5	10,0	-9,1	-10,7
1989	15,5	14,8	8,8	0,8	0,8
1990	22,0	14,7	8,5	7,3	7,9
1991	27,2	21,3	12,3	5,9	6,4
1992	31,5	27,9	15,1	3,6	4,0
1993	37,2	37,1	23,9	0,2	0,2
1994	39,1	39,1	26,5	0,0	0,0
1995	42,9	33,7	21,2	9,2	9,6
1996	67,6	32,6	16,8	35,0	36,1
1997	77,2	36,7	20,3	40,4	41,2
1998	60,4	45,9	27,3	14,6	14,6
1999	75,2	49,3	30,0	25,8	26,0

andel av produksjonen og andre inntekter. Statoil er ansvarlig for den operative og økonomiske oppfølgingen av statens direkte eierandeler.

Tabell 5.2 viser netto kontantstrømmer og investeringer for SDØE. Engangsoppgjøret i 1985 mellom SDØE og Statoil på 9 082 millioner 1985-

kroner er inkludert i investeringer og fratrukket i kontantstrømmen.

SDØE utgjør nå en stor del av petroleumsvirksomheten. Dette kan illustreres ved at SDØE stod for om lag 40 prosent av alle investeringer på kontinentalsokkelen i 1999.